

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juřičkové a soudců Tomáše Langáška a Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **A. D.**, zastoupený JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou, sídlem Karlovo náměstí 287/18, Praha 2, proti žalované: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, sídlem Olšanská 2, Praha 3, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 8. 2021, č. j. CPR-10464-3/ČJ-2021-930310-V244, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2021, č. j. 20 A 67/2021 - 25,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2021, č. j. 20 A 67/2021 - 25, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalované ze dne 11. 8. 2021, č. j. CPR-10464-3/ČJ-2021-930310-V244, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce byl dne 21. 1. 2021 kontrolován hlídkou Policie České republiky, která lustrací v cizineckém informačním systému zjistila, že žalobce nedisponuje žádným titulem opravňujícím ho pobývat na území České republiky, ani mu nebyla udělena žádná forma mezinárodní ochrany. Z důvodu existence podezření, že žalobce pobýval na území České republiky neoprávněně, byl žalobce policií zajištěn.

[2] Dne 21. 1. 2021 Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy, Odbor cizinecké policie, Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort (dále též „správní orgán prvního stupně“) zahájilo se žalobcem řízení ve věci správního vyhoštění. Dne 3. 3. 2021 byl žalobce vyrozuměn o překvalifikování řízení o správním vyhoštění dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), na povinnost opustit území členských států Evropské unie dle § 50a téhož zákona. Taktéž byl vyrozuměn o možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, vyjádřit se k nim a navrhnout jejich doplnění. Správní orgán prvního stupně poté rozhodnutím ze dne 13. 3. 2021, č. j. KRPA-20575-15/ČJ-2021-000022-50, uložil žalobci povinnost opustit území členských států Evropské unie. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, k němuž žalovaná změnila prvostupňové rozhodnutí v části výroku, kterým byla stanovena doba k opuštění území členských států Evropské unie; ve zbylé části žalovaná prvostupňové správní rozhodnutí potvrdila. Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou, kterou Městský soud v Praze rozsudkem označeným v záhlaví jako nedůvodnou zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost, v níž uvedl, že na území České republiky pobývá od svého narození, plně se zde integroval a socializoval, přičemž Ukrajinu nikdy nenavštívil, místní jazyk nezná. Povinnost nuceně opustit území České republiky stěžovatel pokládal za porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Namítal, že mu v případě nuceného vycestování potenciálně hrozí vážná újma. Česká republika by tak měla dostát svým mezinárodním závazkům plynoucím ze zásady *non-refoulement*.

[4] Žalovaná pouze odkázala na obsah spisového materiálu, práva vyjádřit se k projednávané věci nevyužila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud předesílá, že v průběhu řízení o kasační stížnosti, jehož předmětem je přezkum rozhodnutí ve věci povinnosti stěžovatele opustit území členských států Evropské unie podle § 50a odst. 2 písm. b) zákona o pobytu cizinců, došlo na území Ukrajiny ke změně bezpečnostní situace. Dne 24. 2. 2022 došlo k invazi ozbrojených sil Ruské federace na území Ukrajiny a k válečnému konfliktu. Tuto skutečnost (jako skutečnost obecně známou) není třeba v řízení dokazovat (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31, bod [10]).

[6] Obecně platí, že soudy rozhodující ve věcech správního soudnictví vycházejí při přezkumu správních rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době rozhodování správních orgánů [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Mohou však nastat výjimky, kdy se toto pravidlo neuplatní a kdy je nutno přistoupit k prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. Jednu z těchto výjimek představuje i zásada *non-refoulement*, která je projevem přímo použitelných mezinárodních norem, jimiž je Česká republika vázána, které garantují právo na život, zákaz mučení nebo vystavení nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestání [čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“)]. Uvedenou zásadu je

nutno *„vykládat tak, že stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu, jež podléhá její jurisdikci, újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila“* (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 - 46, č. 3528/2017 Sb. NSS, bod [22]). Existují-li tedy důvodné obavy, že by v souvislosti s nuceným opuštěním území byl cizinec vystaven jednání v rozporu s čl. 2 a 3 Úmluvy, přihlédne soud k novým skutečnostem, a to i v řízení o kasační stížnosti.

[7] Nejvyšší správní soud již v citovaném rozsudku č. j. 10 Azs 537/2021 - 31 konstatoval, že je jeho povinností přihlédnout k okolnostem spočívajícím v existenci ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. Tento rozsudek se nicméně týkal věci udělení mezinárodní ochrany. Následně Nejvyšší správní soud dovodil, že vyslovené závěry jsou *mutatis mutandis* použitelné i v případech přezkumu správního vyhoštění (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 89/2022 - 24, bod [20], ze dne 21. 4. 2022, č. j. 10 Azs 47/2022 - 33, bod [6], nebo ze dne 12. 5. 2022, č. j. 10 Azs 107/2022 - 39, bod [13]), jakož i v případě prodloužení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2022, č. j. 5 Azs 84/2021 - 142).

[8] Uplatní se i v nyní souzené věci, kde byl Nejvyšší správní soud taktéž povinen přihlédnout k obavě, že by stěžovatelův život mohl být ohrožen v důsledku uložené povinnosti vycestovat do země původu, v níž aktuálně probíhá válečný konflikt. Institut správního vyhoštění dle §118 a násl. zákona o pobytu cizinců a povinnost opustit území dle § 50a téhož zákona jsou co do povinnosti vycestovat z území České republiky instituty totožnými (byť povinnost opustit území členských států Evropské unie je institutem mírnějším, jelikož s ním není spojen zákaz vstupu na území členského státu Evropské unie *pro futuro*). Zásada *non-refoulement* se tedy (obdobně jako u správního vyhoštění) uplatní i v případě rozhodnutí o povinnosti cizince opustit území dle § 50a zákona o pobytu cizinců.

IV. Závěr a náklady řízení

[9] Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek městského soudu zrušil. Věc však nevrátil městskému soudu k dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zároveň přistoupil ke zrušení rozhodnutí žalované. Věc tedy vrátil k dalšímu řízení žalované, neboť městský soud by s ohledem na výše uvedené závěry neměl jinou možnost, než tak sám učinit. V dalším řízení bude žalovaná podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázána právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

[10] V případě, kdy Nejvyšší správní soud zruší rozsudek krajského (zde městského) soudu a současně zruší i rozhodnutí správního orgánu, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského (městského) soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Při rozhodování o náhradě nákladů řízení soud vychází z celkového úspěchu ve věci (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Z tohoto hlediska byl ve věci úspěšný stěžovatel. Nejvyšší správní soud

však rozhodl o nepřiznání náhrady nákladů řízení stěžovateli podle § 60 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. V této souvislosti přihlédl k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšný toliko z důvodu změny bezpečnostní situace na Ukrajině, kterou nemohly předvídat žalovaná ani městský soud (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2022, č. j. 6 Azs 137/2021 - 63, bod [20]).

[11] Žalovaná neměla ve věci samé úspěch, proto nemá dle § 60 odst. 1 s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.) právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne14. září 2022

Mgr. Ing. Veronika Juřičková
předsedkyně senátu